הלכה · משנה תורה · מפרשים · מלאכת שלמה · ספר זמנים

מלאכת שלמה על משנה תורה, הלכות עירובין

רבי שלמה חכים

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

מלאכת שלמה על משנה תורה, הלכות עירובין

רבי שלמה חכים

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/מלאכת-שלמה-על-משנה-תורה-הלכות-עירובין/
הקובץ נוצר ב־22 בנובמבר 2026 מגרסה v39-202611200317 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 4
הלכה יט 4
פרק ד 5
הלכה ו 5

פרק א

הלכה יט

המשתתפין במבוי צריכים לערב בחצרות וכו'. נשאלתי בשני חצרות הסמוכים אהדדי וכל אחד יש לו פתח למבוי לכניסה ויציאה ועוד יש פתח בין ב' החצרות שמשתמשין לשאוב מים מן המעיין שבאחד מהם בין בחול בין בשבת ואין באחד מהם דיורים כי אם כל אחד מהחצר אב ובן נשוי ואין זר דר ביניהם לא שכן ולא שום אדם כדי להצריכם ערוב אם צריכים לערב שתיהם כאילו שניהם דרים בחצר אחד או דלמא די להם במה שנשתתפו בשתופי מבואות והשבתי לו שצריכים לערב ערובי חצרות כיון שמשתמשין דרך הפתחים הוי כאילו הכל חצר אחד ויען ששמעתי ששאלו לאחרים ואמרו להם שאינו צריך וטעם לדבר לא שמעתי לכן אען ואומר דגרסינן בפ' הדר (עירובין דף ע"א ע"ב) מערבין בחצרות ומשתתפין במבוי שלא לשכח תורת ערוב מן התנוקות דברי ר' מאיר וחכמים אומרים מערבין או משתתפין ופרש"י ז"ל מערבין בחצרות הפתוחין מזו לזו אע"פ שערבו דרך פתחיהם צריכים להשתתף במבוי להתירן למבוי ואם לאו חצרות מותרות מזו לזו ומבוי אסור דאין סומכין על ערוב במקום שתוף ולא על שתוף במקום ערוב היכא דלא עירבו בני חצר לעצמן שאם יסמכו עליו תורת ערוב תשתכח אבל עירבה כל חצר לעצמו ונשתתפו כולם במבוי אע"פ שלא עירבו החצרות זו עם זו שיתוף המבוי מחברן ומטלטלין מזו לזו בין דרך המבוי בין דרך פתחיהם עכ"ל וכך הם דברי התוס' בדף ע"ג כמ"ש מרן באו"ח סי' שפ"ז ועיין בחי' הריטב"א ז"ל בסוגיין שהביא פי' רש"י ז"ל באורך. וכתב עוד מרן שם וז"ל ולפי"ז לדברי הכל כל חצר צריכה לערב בפני עצמה ואם לא עירבה בפני עצמה ליכא למ"ד דסמכינן אשיתוף אלא הכא במאי עסקינן בשכל חצר עירבה לעצמה כו' ועיין בב"ח ובט"ז מ"ש ע"ד.

והנה מה שכתב לדברי הכל כל חצר צריכה לערב בפני עצמה וכו' ליכא למ"ד דסמכינן אשיתוף וכו' נראה שכונתו לומר דדעת חכמים דתיקון דשיתוף ותיקון הערוב דרך הפתחין חד הוא וכולן באים לערב החצרות ולחברם יחד ומשו"ה ס"ל דבחד סגי אמנם תיקון החצרות הם לחברם לחצר לכל בני החצר לחוד ואין לזה עסק עם חצר אחר ומשו"ה כתב לדברי הכל כל חצר צריכה לערב בפני עצמה וכו' ומיירי בחצר שאינה פתוחה לאחרת וס"ל דבזה כו"ע מודים דצריכה ערוב ועיין בס' בני חיי וא"כ כיון דאנן נוהגין דאפי' דמשתתפין במבוי בשמן מערבין בחצרות משום שלא לשכח תורת ערוב מהתנוקות א"כ בנ"ד שאין שם כי אם כל אחד לבדו איתא לחששא דשמא תשכח תורת ערוב מן התנוקות כיון שאין שם דיורין אחרים כדי שיעשו ערובי חצרות ורואים

התנוקות שמשתמשין דרך הפתחין ב' החצרות בלא ערוב זה היה נראה לי וכן נראה לכאורה ממ"ש בס' לב שמח בסוף הספר בקונטרס רוח יעקב סי' א' שכתב וז"ל אמור מעתה בנ"ד לדעת רוב הפוסקים סמכינן לכתחילה אשיתוף אפי' שהוא בשמן במקום החצרות זה עם זה ומה גם דיש צדדים לומר דאפי' הר"מ וסיעתיה מודים בנידון דידן דכבר ערבו כל החצר לעצמה ולא צריכנא אסמיכות דשיתוף אלא לערוב חצרות זו עם זו דיועיל אפי' שיתוף בלא פת כמו שנסתפק מרן בכ"מ בעירבו חצרות זו עם זו דיועיל לשיתוף וכמ"ש לעיל ע"כ. הרי דכדי לצאת מספק הרמב"ם ז"ל מהני דיערב החצר לעצמן ובנ"ד דליכא ערובי חצרות הסברא נותנת דצריכה לערב דרך הפתחין ובכן מה דמסיק הרב בסוף התשובה וז"ל נמצא לדעת רוב הפוסקים סומכים על שתופי מבואות ביין ומטלטלין מחצרות לחצר לכתחילה ע"כ. [א"כ] היכא דלא עירב בחצר כנ"ד עדיין לא יצאנו מידי התנוקות ודוק.

פרק ד

הלכה ו

האחין שכל אחד מהם יש לו בית בפני עצמו וכו'. שאלה בן האוכל אצל אביו ונסתלק מעל שלחן אביו רק שאביו נתן לו בחצרו בית שידור הוא ואשתו ובניו והבן הזה מתפרנס משל עצמו ואין לו שום שייכות בבית אביו כלל כי אם כשכן בעלמא ולשאול הגיע אם צריך ערוב או לא כיון שאין מעלה לו שכר וגם אין דיורין אחרים בחצר. תשובה בפ' הדר (עירובין דף ע"ב) איתא הכי האחין שהיו אוכלין על שלחן אביהם וישנים בבתיהם צריכים ערוב לכל אחד ואחד לפיכך אם שכח אחד מהם ולא עירב מבטל את רשותו אימתי בזמן שמוליכין עירובן במקום אחר אבל אם היה עירובן בא אצלן או שאין עמהם דיורין בחצר א"צ לערב ופרש"י ז"ל וישנין בבתיהם והם ואביהם ואחרים דרים בחצר אחד צריכים ערוב אם רוצין לערב עם שאר בני החצר וטעמא מפרש בגמ' אימתי בזמן שמוליכין את ערובן לתתו באחד מבתי שאר בני החצר דהואיל והוזקקו לעירוב אמרינן בגמ' מיגו דשאר דיורין אסרי אינהו נמי אסרי וצריכין כולם ליתן פת הואיל וחלוקים דיוריהן בלינה ומקבלי פרס הן כדמוקי בגמ' שאין אוכלין בבית אביהם ממש או שאין עמהם דיורין אחרים שאין דיורין מזקיקין אותן לערוב ע"כ. ובגמ' פריך ש"מ מקום לינה גורם ומשני אמר ר' יהודה אמר רב במקבלי שכר שנו עד כאן בגמ'. ופרש"י מקבלי שכר הוצאה מבית אביהם ואין אוכלין על שלחנו ממש והתוס' כתבו וז"ל במקבלי פרס שנו ואע"ג דמקום פיתא ולינה בבתיהם אהני מה שאוכלין משל אביהן דאם היה עירוב

בא אצלם או שאין עמהם דיורין אין צריכין לערב ע"כ. וכוונת דבריהם דהוקשה להם דכיון דמקום פיתא ולינה הוא בבתיהם א"כ אפי' אין דיורין אחרים נמי לחייב וכן נמי אפי' בא הערוב אצלן נמי ליחייב כל אחד ואחד לזה תירצו דמ"מ אהני מאי דמקבלי פרס לפוטרם וכ"כ הריטב"א והר"ן כדברי התוס'. וא"כ בנ"ד נמי כיון שבן זה הוא חלוק מאביו בין בלינה בין בפיתא ואינו מקבל פרס מאביו נראה דשפיר חזי לערב אף שאין דיורין אחרים בחצר אלא דבהא איכא לספוקי שאין מעלה לו שכר והוי כמו שאול אי נימא דלא השאיל לו אדעתא שיאסור עליו.

דע שעיקר ד"ח הוא מדברי התוס' והרא"ש דף ע"ב ע"א בד"ה ומודים כתב וז"ל ומיהו אם יש לאדם סופר או מלמד בתוך ביתו או בחורים הבאים ללמוד ושרוי כל אחד בחדר או בעליה בפני עצמן ויש לכל אחד פתח פתוח לחצר אע"פ שחלוקים מבעה"ב מפתו אין אוסרים עליו וכו' ואפי' אוכלין וישנים כל אחד בחדרו אין אוסרים זה על זה כיון שכולן משתמשין בביתו של בעה"ב בכל עסקי תשמישיו באפיה ובשול חשיבי כולהו כאילו אוכלין וישנים במקום אחד לפי שהכל נקרא על שם בעה"ב ועוד שאין משאילן להם רשותו לאסור עליו ולא לאסור זה על זה ומצי לסלקינהו הו"ל כחמשה שכירו ולקיטו דלא אמרו להחמיר וכו' עכ"ל הרא"ש ז"ל בקיצור והביאו הטור ז"ל וכתב מרן ז"ל וז"ל אם שנים או ג' אנשים דרים כל אחד בביתו המושכר או הקנוי לו אע"פ שכל הבתים פתוחין לטרקלין ומקום אפייתם ובשולם ותשמישן ביחד נראה דלכו"ע אוסרין זה על זה ולא דמו לסופרים ומלמדים הדרים בבית בעה"ב שאינן אוסרים דאיכא למימר שאני התם דליכא נמי טעמא דלא השאיל להם רשותו לאסור עליו וכ"כ מהר"י קולון בשורש מ"ח וז"ל ואשר כתבת שאין אתם מקפידין זה על זה בעניין תשמיש הבית נראה לענ"ד דמשום כך לא יועיל שלא תאסור זה על זה ע"כ.

והשתא בנ"ד דאין משתמש הבן בבתי האב כלל וא"כ אזדא ליה היתר סופר וגם לבי מהסס לומר בנ"ד שהאב לא נתן הבית כדי שיאסור עליו דלא מצינו זה כי אם בבעה"ב שיש לו סופר או בחורים הבאים אצל רבם ונתן להם בתים שם דאז אמרינן לא נתן להם כדי שיאסרו עליו אבל בנ"ד שנתן לבנו ואשתו ובניו בית שהיה מושכרת לאחרים והיתה מעורבת משנים רבות וכל השכנים שהיו דרים שם היו מערבים ולעת כזאת נתן לבנו מאין הרגלים לומר שלא השאיל אדעתא שיאסור עליו כיון שהאחרים הדרים מקודם היו אוסרים עליו סוף דבר דעתי הוא שחייב בערוב ואפי' בברכה אם יסכימו עמי רבותי הי"ו.